

CJJ04 Morfologie – seminář (úkoly na období 4. 5. - 8. 5.)

1. Doplňte tabulku tak, aby zobecňovala distribuci syntetických a analytických tvarů v rámci časových paradigmat v češtině.

	prézens	futurum	préteritum
syntetické tvary			
analytické tvary			

2. Jaký typ supletivismu (částečný? úplný?) reprezentují kmenotvorné sufixy v následujícím paradigmatu?

Nom	ty
Acc	tebe
Gen	tebe
Dat	tobě
Loc	tobě
Ins	tebou

3. Dokažte, že konsonantická alternace v kořeni, který je obsažen v následujícím paradigmatu, je pravidelná. Formulujte morfonologické pravidlo, které ji odvodí.

Nom	kutloch	kutlochy
Acc	kutloch	kutlochy
Gen	kutlochu	kutlochů
Dat	kutlochu	kutlochům
Loc	kutlochu	kutloších
Ins	kutlochem	kutlochy

4. Popište nepravidelnosti v paradigmatech následujících jmen a klasifikujte je (supletivní kořen, nepravidelná koncovka, smíšené paradigma, neúplné paradigma): *kvasnice, ulice, přítel, oko*.

Součástí verbálního jsou jen *br* a *ber*. Důkazem je kontrast v délce prefixů:

vy-/na-/za-/u-/při-[br-a]_{kmen} + (-l/-t)

vy-/na-/za-/u-/při-[ber-e]_{kmen} + (-š/-me/-te), **vy-/na-/za-/u-/při-**[ber-Ø]_{kmen} + (-u/-me/-te)

X

vý-/ná-/zá-/ú-/pří-bor, vý-/zá-běr

2. Vyberte deverbální jména, která obsahují verbální kmen. Rozdělte je dále podle toho, jestli je kmen formálně komplexní nebo nekomplexní (tj. nulový).

přítomnost verbálního kmene → krátký prefix

a) formálně nekomplexní kmen → nulový **tematický** sufix

za-[vář-Ø]-k-a, při-[ši-Ø]-t-í

b) formálně komplexní kmen → viditelný **tematický** sufix

vy-[kup-i]-tel, za-[h-nu]-t-í, na-[pad-e]-n-í, vy-[bíj-e-]n-á, vy-[pis-ov-á]-n-í

u-[tah-ov]-ák: -ov = část tématu (*u-tah-ov-a-t*), -ák = nominální sufix

-ák existuje nezávisle na -ov a objevuje se i v kontextu jmen s dlouhým prefixem

(např. *vý-čep-ák*) → *á* v *utahovák* není téma, ale součást sufixu, tématem je jen *ov*

na-[pad-a]-č: činitelský/prostředkový sufix -č se připojuje k různým tematickým sufixům, srov. *na-pad-a-č*, *o-bal-e-č*, *drt-i-č*, *roz-děl-ov-a-č*

za-[ší-v-á]-n-í, vy-[sa-v-a]-č: kmen obsahuje tematický sufix -á/-a a sufix -v

-v = aspektuální/vidový sufix, derivuje imperfektivní kmeny s významem „opakování události“ (= **iterativní** význam)

slovesa, která mají prefix a zároveň jsou imperfektivní se označují jako **sekundární imperfektiva**

perfektivum	za-ší-Ø-t	vy-sá-Ø-t	vy-ps-a-t	za-vář-i-t
sekundární imperfektivum	za-ší-v-a-t	vy-sá-v-a-t	vy-pis-ov-a-t	za-vář-e-t

Červené příklady ukazují, že sekundární imperfektiva se netvoří jen sufixem -v.